

Sobre un destí dubtós, I

Fa més d'una dotzena d'anys la redacció de *L'Avenç* em demanà uns fulls a manera d'introducció als cinc treballs que componien una mena de dossier sobre el País Valencià, i en posar-me a escriure'ls em vingué a la memòria el títol de l'últim article d'un recull meu de dos anys abans: *Sobre un destí dubtós*. Rellegint-lo, veia llavors i veig ara que algunes de les idees de fons d'aquell article i de molts altres del recull –*Sense música ni pàtria*– i de la major part dels papers concentrats o dispersos que al llarg dels anys he anat publicant sobre el tema, són les mateixes idees que d'una manera o d'una altra, i sovint expressament, compartien els autors d'aquell dossier de *L'Avenç*. Cosa que em fa sentir especialment còmode, encara que molt sovint la meua manera d'expressar-me, en llibres o en articles de premsa, haja estat poc acadèmica i més aviat irritada i directa. Per exemple en frases com aquestes, de l'article esmentat, dedicades a “la casta de gent” que ens governa al País Valencià (o ens ha governat), o que condiciona les accions de govern: “És una casta de gent en general dubtosa quant al nom de ‘valencians’ que gasten –uns no ho són, uns altres ho són amb histèria, la major part ni els interessa què vol dir tal cosa–, perfectament espanyols d'ànima, cor i principis... No es creuen el seu país com a país, aquest és el secret”. Pense, en efecte, que aquest és el secret, o un dels secrets: que els sectors dirigents de la societat valenciana, els qui han tingut i tenen el poder –tots els poders: l'econòmic, el polític i els altres– fa alguns segles que no es creuen el seu país. Se'n creuen un altre. Els aristòcrates més o menys botiflers del segle XVIII, els burgesos liberals o conservadors del XIX, els blasquistes i els socialistes del XX, la dreta d'ara mateix, tant se val. En alguns dels treballs d'aquell dossier aquesta idea és claríssima, aplicada al segle XX i als anys més immediatament contemporanis. “La síntesi popular-il·lustrada del blasquisme, per molt meritòria que fos, no pot considerar-se valenciana sinó espanyola”, afirmava Ramir Reig. I per als anys més recents, “és difícil destriar el diagnòstic sobre el País Valencià que pugua haver diferenciat la visió del PSPV-PSOE del conjunt d'objectius de la política so-

Joan Francesc Mira

cialista a Espanya”, ens recordava ben oportunament Adolf Beltran. Fa molts anys que crec en la importància crucial de les actituds i les ideologies –i de l'acció política que se'n deriva–, com a explicació de fons de molts fenòmens que no són

reductibles simplement als moviments de l'economia o allò que vagament se'n diu estructura social.

Doncs bé, la ideologia nacional de les forces polítiques que han jugat un paper decisiu en la història valenciana del segle XX (i en aquests primers anys del XXI) és la ideologia nacional espanyola: en la “síntesi popular il·lustrada” (però poc) del blasquisme urbà, o en la visió de l’“estat modernitzador” dels socialistes. Per no parlar de la burgesia més tradicional (ara que els historiadors han aclarit, per fi, que els valencians també hem tingut burgesia!), i de les dretes d'abans, durant i després del franquisme. Però al País Valencià si algun moviment més o menys “de masses” ha tingut pretensions progressistes, ha estat el republicanisme, blasquista o no, durant la primera meitat del segle passat, i el “socialisme” electoral i de govern durant gran part de l'últim quart. La resta, o són reaccions o són fenòmens, inclòs el nou nacionalisme a partir dels anys seixanta, al marge del joc polític central i dels partits governants. Llavors, el destí dubtós d'aquest país al llarg de tot el segle no era un camí, o un final, determinat necessàriament per la història, la geografia, l'economia o la llengua i la cultura. Era el destí que li han marcat els successius gestors dels recursos –de tots els recursos– que es deriven del poder. Un destí de simple regió espanyola, de *Levante*, de cultura castellana, un destí d'inexistència i de dissolució. Un destí que ha acabat en una incerta “Comunitat” gairebé sense nom. No era una necessitat històrica, ni l'efecte inevitable d'una estructura econòmica o d'una concreta estructura social: era un *projecte*, és a dir, el resultat d'una ideologia nacional. És clar que les condicions històriques (la “història real”, tal com ha anat) i la sociologia i l'economia hi tenen molt a veure, en l'assumpció d'un *projecte* o d'un “destí”. Però el poder de la ideologia és un factor decisiu. O la ideologia del poder. Del poder espanyol, que és l'únic en nom i en virtut del qual s'ha fet ací política.

“Un destí que ha acabat en una incerta ‘Comunitat’ gairebé sense nom. No era una necessitat històrica, ni l'efecte inevitable d'una estructura econòmica o d'una concreta estructura social: era un ‘projecte’, és a dir, el resultat d'una ideologia nacional”